

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 2632/2022
04.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Мирјане Андријашевић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан Петровић, адвокат из ..., против туженог „Србија Карго“ АД из Београда, чији је пуномоћник Милош Стијеља, адвокат из ..., ради исплате накнаде за исхрану у току рада и регреса за годишњи одмор, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4645/21 од 30.03.2022. године, у седници већа одржаној дана 04.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4645/21 од 30.03.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4645/21 од 30.03.2022. године у другом, трећем и четвртном ставу изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Панчеву П1 103/19 од 06.11.2020. године у петом, шестом и седмом ставу изреке, а захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка се одбија.

У преосталом делу ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4645/21 од 30.03.2022. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да на име трошкова поступка по ревизији исплати тужиоцу укупан износ од 96.314,07 динара, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 103/19 од 06.11.2020. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе из поднеска од 16.12.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је приговор литиспеденције истакнут од стране туженог. Ставом трећим изреке, одбијен је, као неоснован, основни тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу, на име неисплаћених накнада за исхрану у току рада, у периоду од 01.09.2015. године до 28.02.2018. године, исплати појединачно опредељене месечне износе, са законском затезном каматом, почев од датума доспелости, до исплате, ближе означено у садржају тог става. Ставом четвртим изреке, одбијен је, као неоснован, основни тужбени захтев тужиоца, којим је

тражио да се обавезе тужени да тужиоцу, на име неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора, у периоду од 01.09.2015. године до 28.02.2018. године, исплати појединачно одређене износе, са законском затезном каматом, почев од датума доспелости, до исплате, ближе означено у садржају тог става. Ставом петим изреке, усвојен је евентуални тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени да тужиоцу, на име неисплаћених накнада за исхрану у току рада, у периоду од 01.09.2015. године до 28.02.2018. године, исплати појединачно одређене месечне износе, са законском затезном каматом, почев од датума доспелости, до исплате, ближе означено у садржају тог става. Ставом шестим изреке, усвојен је евентуални тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени да тужиоцу, на име неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора, у периоду од 01.09.2015. године до 28.02.2018. године, исплати појединачно одређене износе, са законском затезном каматом, почев од датума доспелости, до исплате, ближе означено у садржају тог става. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 109.462,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4645/21 од 30.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Панчеву П1 103/19 од 06.11.2020. године, у трећем и четвртном ставу изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Панчеву П1 103/19 од 06.11.2020.године, у петом и шестом ставу изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, за период 01.09.2015. године, до 28.02.2018. године, у појединачно одређеним новчаним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење садржано у ставу седмом изреке пресуде Основног суда у Панчеву П1 103/19 од 06.11.2020. године, па је одбијен, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка, у износу од 109.462,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде, до исплате, а тужилац је обавезан да туженом на име трошкова првостепеног парничног поступка исплати износ од 6.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име накнаде трошкова поступка по жалби исплати износ од 12.000,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби. Ставом шестим изреке, одбачена је, као недозвољена жалба тужиоца изјављена у односу на став први, други, пети и шести изреке пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију по основу члана 403. став 1. тачка 2. Закона о парничном поступку, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, на основу одредбе члана 404 . Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у преиначујућем делу, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија основана.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре

правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

Према оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о ревизији тужиоца као изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20), јер је потребно уједначавање судске праксе у погледу права запослених код туженог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у спорном периоду.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 403. став 2. тачка 2. и чланом 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код правног претходника туженог „Железнице Србије“ АД Београд од 05.02.2003. године, а код туженог је засновао радни однос Анексом 2 уговора о раду од 01.09.2015. године, за рад на радном месту Основна зарада тужиоца уговорена је као производ вредности једног радног часа од 66,46 динара нето, коефицијента посла 2,05 и просечног месечног фонда часова рада од 174 часа. Тужени је, као послодавац следбеник, преузео колективни уговор послодавца претходника "Железнице Србије" а.д. Београд, у складу са одредбом члана 147. Закона о раду. У утуженом периоду, тужени тужиоцу није исплаћивао накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у номиналном износу, нити је у обрачуну зараде посебно исказиван износ исплаћених накнада по тим основама. Вештачењем од стране вештака економско финансијске струке утврђена је висина потраживања тужиоца, по оба основа, дата у две варијанте, и то према одредбама Колективног уговора за Јавно железничко транспортно предузеће „Београд“ („Службени гласник РС“ бр.37/95,42/99), који је био у примени до 2000. године и Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ бр. 50/2008,104/2008,8/2009), који је био у примени до 2011. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чланова 104. став 1, 105. став 1. и 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, обавезао туженог на исплату спорних потраживања, закључујући да тужени није доказао да је вршио обрачун и исплату наведених накнада. По становишту тог суда, означеним законским одредбама тужиоцу је признато право на тражене накнаде које у Колективном уговору правног претходника туженог из марта 2015. године, нису конкретизоване одређивањем параметара на основу којих се њихова висина може издвојити из вредности радног часа, нити су исте посебно исказиване у обрачунским листама тужичеве зараде. Због тога је првостепени суд прихватио обрачун утужених накнада према параметрима одређеним Општим колективним уговором ("Службеном

гласнику РС" бр. 50/2008, 104/2008,8/2009), који је био у примени до 17.05.2011. године.

Другостепени суд је усвојио жалбу туженог и преиначио побијану пресуду, тако што је одбио тужбени захтев тужиоца, а одбио жалбу тужиоца и потврдио побијану пресуду у одбијајућем делу. По становишту тог суда, сагласно члану 118. став 1. Закона о раду, тужилац накнаду спорних трошкова остварује у складу са општим актом, уговором о раду, односно као део основне зараде јер је колективним уговором, важећем у спорном периоду, било предвиђено да су оне урачунате у вредност радног часа, при чему су без значаја околности да се не може утврдити обим у којем ове накнаде учествују у обрачунској вредности радног часа и да њихова висина није посебно исказивана у обрачунским листама тужиоцеве зараде. Због тога, тужилац нема право на исплату ових накнада засебно јер нема одговарајућег колективног уговора као општег акта и иструмената за њихову конкретну реализацију.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је, преиначењем првостепене пресуде, погрешно применио материјално право, а тужилац основано на то у ревизији указује.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 61/05) које се примењују од 01.01.2006. године, поред осталог, предвиђено је и право запосленог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачке 5. и 6). Послодавцима је, након почетка примене новелираног Закона о раду, остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада. Притом, њихова висина мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ти трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на њихову стручну спрему, звање и радно место.

Колективним уговором „Железнице Србије“ а.д. Београд -друштва преносиоца од 24.03.2015. године, који је наставио да примењује и тужени, као друштво стицаоц, предвиђено је да је у вредност једног радног часа за обрачун и исплату зараде укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност $\frac{1}{12}$ регреса за коришћење годишњег одмора, сведена на један радни час. Из оваквог утврђења вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер исти нису исказани у номиналним износима. Тужени није доставио одлуку о висини ових накнада, нити је обављеним вештачењем могла бити утврђена њихова висина - вредност са којим су укључене у вредност једног радног часа. То, међутим, не искључује право тужиоца на исплату ових накнада. Не може се прихватити став да су запосленима, па и тужиоцу, ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с`обзиром да се тужени није изјаснио о њиховој висини нити су спорне накнаде номинално исказане у платној листи тужиоца, како је то предвиђено Законом о раду. Имајући у виду да тужени, на коме је терет доказивања, није до закључења главне расправе извршио прецизирање и раздвајање регреса и топлог obroка у структури зараде, захтев тужиоца за исплату ових накнада је усвојен.

Висина регреса и топлог obroка може бити утврђена вештачењем на основу параметара из ранијих општих аката по основу законске или судске аналогије, као и на

основу слободне оцене без вештачења, ако се новчана обавеза не може утврдити односно може се утврдити са несразмерним тешкоћама (члан 232 ЗПП).

Следствено изложеном, тужени је у погледу исплате наведених накнада, законске одредбе примењивао на штету тужиоца. У ситуацији када Колективни уговор послодавца, важећи у утуженом периоду (Колективни уговор донет 2015. године) предвиђа право запослених на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, али без конкретизације параметара за обрачун истих, нема сметње да се висина ових накнада утврди применом параметара из раније важећег Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ бр. 50/2008, 104/2008, 8/2009), због чега је тако постављен тужбени захтев тужиоца основан.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, имајући у виду његов исход.

Захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка је одбијен, јер тужени у поступку по жалби није успео.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

На основу изложеног, обзиром да тужилац има право на накнаду трошкова за исхрану и регрес и да Колективним уговором туженог, као ни другим општим актом, у спорном периоду висина ових накнада није одређена, нити је плаћена запосленима, чини основаним тужбени захтев којим тужилац потражује досуђене износе на име накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, чија висина је утврђена оценом налаза и мишљења судског вештака, применом последње регулативе која је предвиђала параметре у погледу висине трошкова за исхрану и регрес из Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ бр. 50/2008, 104/2008-Анекс I и 8/2009-Анекс II), а у складу са евентуалним тужбеним захтевом тужиоца, због чега је другостепена пресуда преиначене и потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Сразмерно успеху тужиоца у поступку по ревизији, одмерени су трошкови који му припадају на основу одредбе члана 165. став 2., у вези члана 153. став 2. и 154. Закона о парничном поступку и то на име ангажовања пуномоћника, адвоката, за састав ревизије 18.000,00 динара, применом важеће Адвокатске тарифе и за судске таксе за ревизију у износу од 31.325,63 динара и одлуку по ревизији у износу од 46.988,44 динара, што укупно износи 96.314,07 динара.

Из тих разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић